

Voorlopig ontwerp Hunzeboordpark, Groningen

Voorlopig ontwerp
Hunzeboordpark, Groningen
13 december 2024

LAOS
LANDSCHAPS
ARCHITECTUUR

Kerklaan 30, Haren
Postbus 6070
9702 HB Groningen
050 5278218
contact@laoslandschap.nl
www.laoslandschap.nl

OPDRACHTGEVER

Inhoud

INLEIDING	5
CONTEXT	6
VOORLOPIG ONTWERP	8
Sfeer en identiteit	10
Beleefbare historie	12
Principes banken	24
Bruggen	25
Materialisering paden	29
Afrastering en toegangen weiland	31
Sport en spel	32
Watersysteem	33
Groenbalans	42
Vegetatietypen	44
Beheer bosranden langs paden	47

Landschapsvisie

Concept Definitief ontwerp, april 2023

Inleiding

De rivier de Hunze stroomde van oudsher vanaf Drenthe, via de stad Groningen naar het Wad. Door de komst van kanalen en de groei van de stad, verloor de Hunze haar betekenis. Er zijn slechts restanten van de Hunze overgebleven, een oude oeverwal, restanten van kleiovens, borgen en een wierde.

De gemeente Groningen wil de Hunze weer terugbrengen in het stedelijk gebied. Dit staat in het ontwikkelkader 'Groningen stad aan de Hunze' (2024). Met het herstellen van de oude Hunzeloop brengen we niet alleen een historische structuur terug in stad, ook en vooral dragen we bij aan de huidige opgaven waar we voor staan: we versterken de biodiversiteit, vangen overvloedig regenwater op, bieden een koelteplek in tijden van hitte, we realiseren een recreatieve route dwars door de stad en creëren een belangrijke identiteitsdrager van de openbare ruimte.

Een van de projecten waar we de oude Hunze weer kunnen herstellen is de Hunzeboord. Op dit moment vormt de Hunze hier een smalle sloot die het bedrijventerrein scheidt van het park. De wens is om de kwaliteit van het park te verbeteren en de Hunze hier beter beleefbaar en zichtbaar te maken.

In 2020 is hiervoor reeds de landschapsvisie Hunzeboord vastgesteld door het college van de gemeente Groningen. Aan de hand van deze visie hebben gemeente, het Groninger Landschap, waterschap Noorderzijlvest en een werkgroep van bewoners onder begeleiding van LAOS een voorlopig ontwerp gemaakt voor het Hunzeboordpark. Daarin is overigens wel afgeweken van de landschapsvisie. Gevolg van het ontwerp zou zijn dat er veel bestaande bomen en bosareaal verloren zou gaan. Dit areaal kan niet binnen het plan gecompenseerd worden. Omdat in de huidige tijdsgeest dat een ongewenst effect is, is gezocht naar een alternatief ontwerp waarbij meer bomen gespaard kunnen worden en zelfs het areaal bomen en bos vergroot kan worden. In het uiteindelijke ontwerp zijn ook de ontwerpprincipes uit het Ontwikkelkader Groningen stad aan de Hunze verwerkt. Tot slot is nauw samengewerkt met het project om de Gerrit Krol-brug te vervangen. Uitgangspunt is dat de Hunze in het gehele gebied als een systeem wordt opgepakt en dat het Hunzeboordpark zicht uitstrekt tot aan het Van Starkenborghkanaal.

Voorliggend document bevat het aangepast voorlopig ontwerp.

Context

Het Hunzeboordpark ligt tussen het bedrijventerrein Ulgersmaweg, de Pop Dijkemaweg, het Van Starckenborghkanaal en de wijk de Hunze. Er zijn verschillende voorzieningen in het park, zoals een voetbalkooi, een paardenbak en een (inmiddels gesloten) mountainboardpark. Het gebied wordt daarnaast vooral gebruikt om honden uit te laten; een deel is ingericht als hondenlosloop-gebied. Een deel van het terrein wordt verpacht. Hier worden paarden gehouden. Door het park loopt het fietspad de Hunzeboord, dit vormt een verbinding tussen het centrum van de stad naar o.a. Karding. Het park vormt samen met het recreatie- en natuurgebied Karding een belangrijke groene verbinding tussen stad en buitengebied. Het Hunzeboordpark is tevens onderdeel van de Gemeentelijke Ecologische Structuur.

In de Landschapsvisie Hunzeboord is reeds verkend wat de lokale wensen zijn voor het gebied. Ook is gekeken wat de ecologische en cultuurhistorische kansen zijn en welke technische randvoorwaarden er gelden. Wensen zijn bijvoorbeeld de openheid van het landschap zoveel mogelijk behouden, denken aan sociale veiligheid en het wandelroutenetwerk uitbreiden.

In het Ontwikkeldkader Groningen stad aan de Hunze (2023) zijn principes opgesteld voor het herstel van de Hunzeloop door de gehele gemeente. Hierin wordt gestuurd op het creëren van een robuuste groenstructuur, een stromende Hunze en een beleefbare lijn. Op deze uitgangspunten is voortgebouwd, rekening houdend met de wensen vanuit de landschapsvisie.

Robuuste groenstructuur

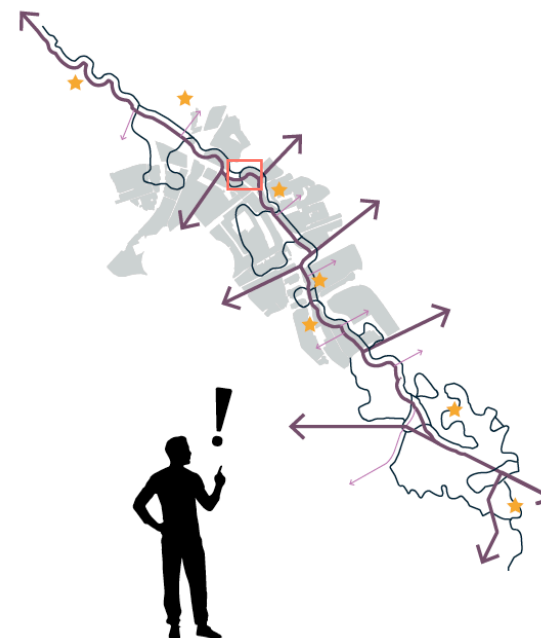

Uit: Hunzevisie 2030 (FLUX)

Stromend water

Beleefbare lijn

Voorlopig ontwerp

CONCEPT

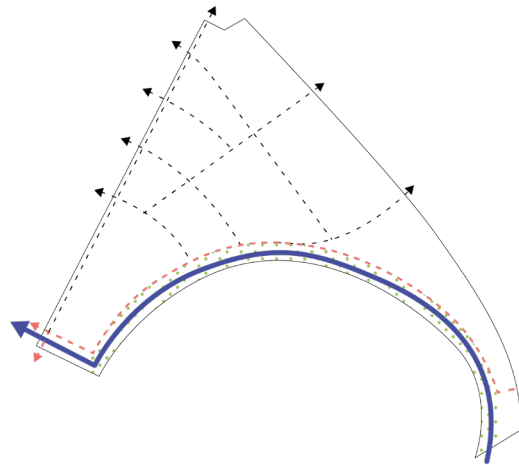
Robuuste groenstructuur

- overgang van bos naar agrarisch cultuurlandschap
- Vergroten biodiversiteit door ecologisch bosbeheer
- Boompositief plan

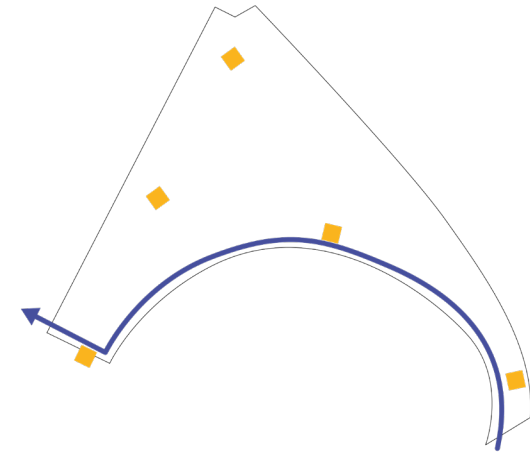
Verbindende Hunze

- Recreatieve verbinding met de wijk
- Natuurvriendelijke oever Hunze
- Peilverhoging Hunze: aansluiten op peil van Boterdiep voor betere beleving Hunze en herstel watersysteem

Beleefbare historie:

- Zichtbaar maken tichelwerk-historie bij verblijfsplekken

Legenda

Algemeen

--- Projectgrens*

Groen

Bestaand bos/struweel

Nieuw bos/struweel met boomvormers

Nieuw bos/struweel zonder boomvormers

Grasland

Micro-reliëf

Maaipad

Hellingen MTB-park

Natuurvriendelijke oever met pleksgewijs riet (geen aanplant)

Verwijderde bomen

Bestaande bomen ingemeten

Bestaande bomen

Nieuwe bomen

Verharding

Voetpad beton

Voetpad asfalt

Bakstenen

Parkmeubilair

Houten brug met leuning

Houten brug zonder leuning

Buurtplek met vuurplaats

Zitplek aan Hunze

Verblijfsplek in bos

Doorgang oeverwal

Bestaand speelveld

Houten bank

Survivalelementen

Water

Watergang met talud

Hunze met flauwe oever

*Gebied buiten projectgrens wordt uitgewerkt in project Gerrit Krol-brug.

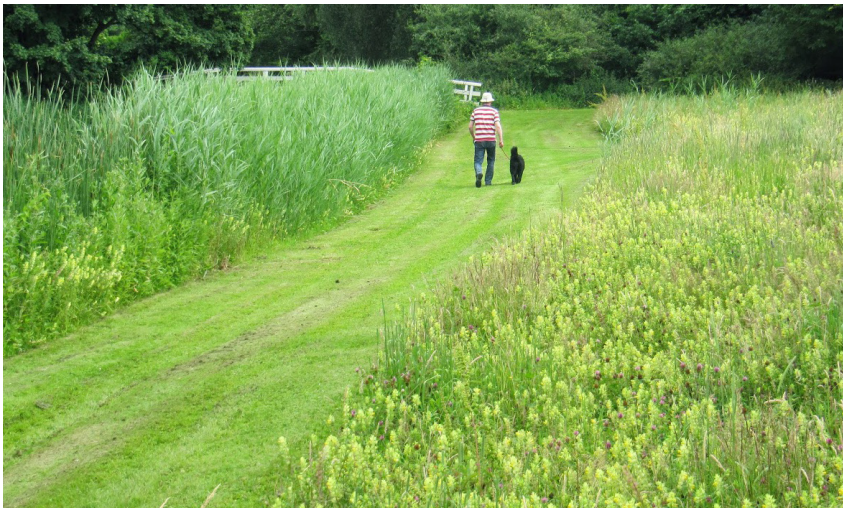
Sfeer en identiteit

Ecologische bosranden

Natuurvriendelijke oever

Bloemrijk grasland

Halfopen landschap

Recreatieve verbindingen

Recreatieve verbindingen

Beleefbare historie - verblijfsplekken met verwijzing naar tichelwerken

Beleefbare historie

In het Hunzeboordpark zullen vijf verblijfsplekken komen. De plek met een brug over de Hunze en twee banken valt binnen het plangebied van de Gerrit Krol-brug. Het materiaal van de vijf plekken is op elkaar afgestemd. Gemetselde rode baksteen in blokverband wordt gecombineerd met robuuste houten balken. Het hout moet een lange levensduur hebben en van een verantwoorde herkomst zijn, voorbeelden hiervan zijn tropisch hardhout uit herbruik (uit bijvoorbeeld oude meerpalen) of verduurzaamd hout als Accoya. Het blokverband is geïnspireerd op los gestapelde bakstenen. In een aantal bakstenen zullen woorden te lezen zijn die verwijzen naar de rijke historie van het gebied:

HUNZE - WIERDE - KLEI - TICHEL - VUUR

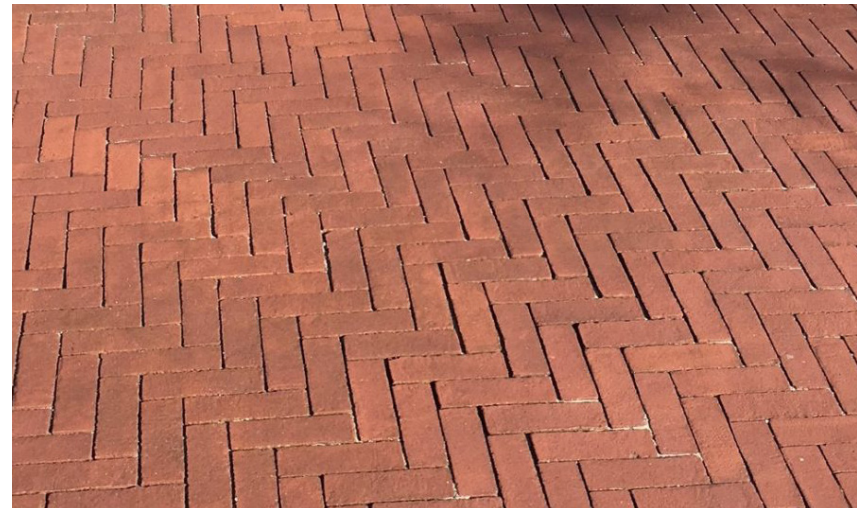
De buurtvuurplaats is reeds uitgevoerd, zie volgende pagina. De andere verblijfsplekken worden in het DO verder uitgewerkt.

Houten balken voor bruggen en banken in lengterichting

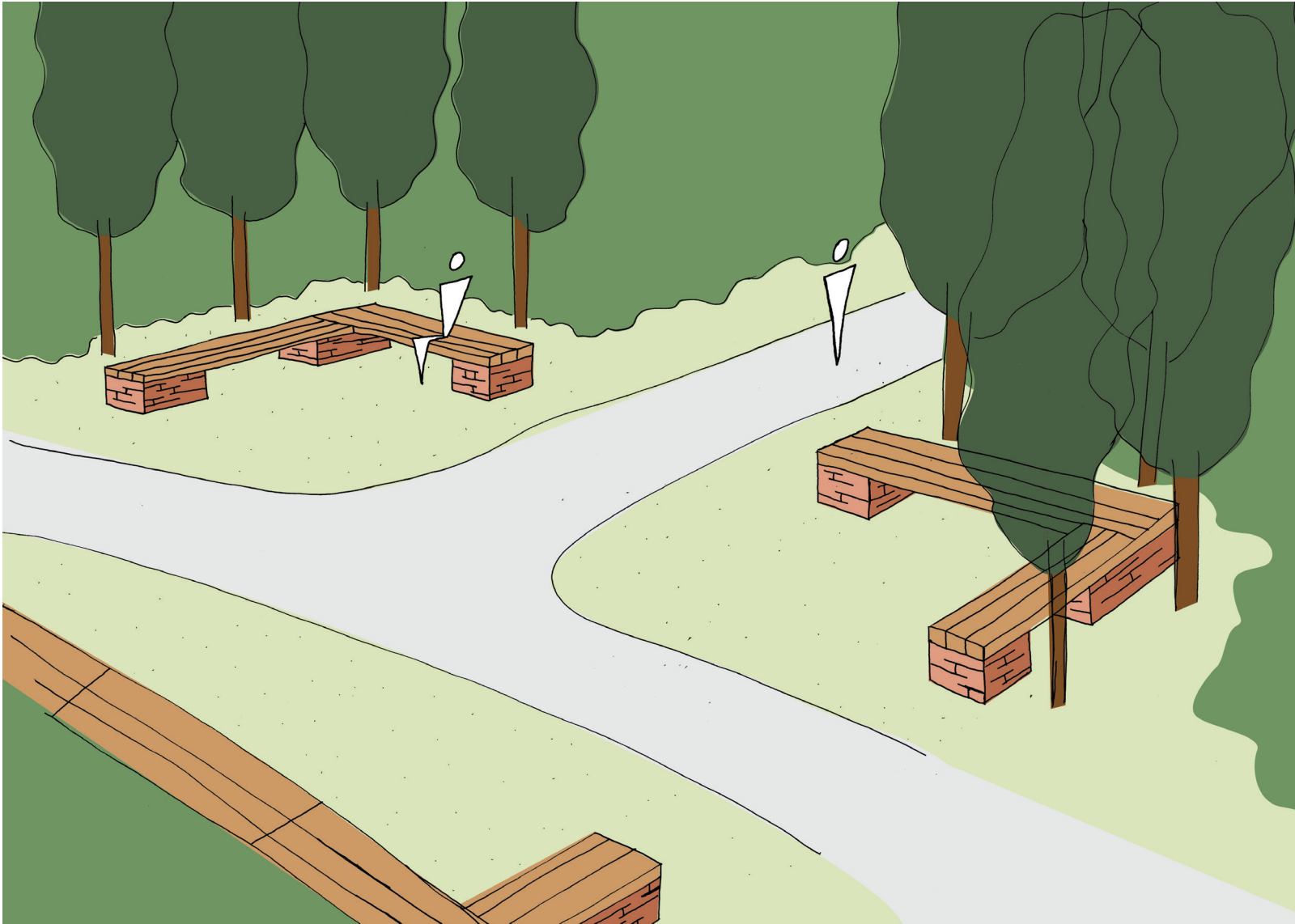
Woorden in bakstenen

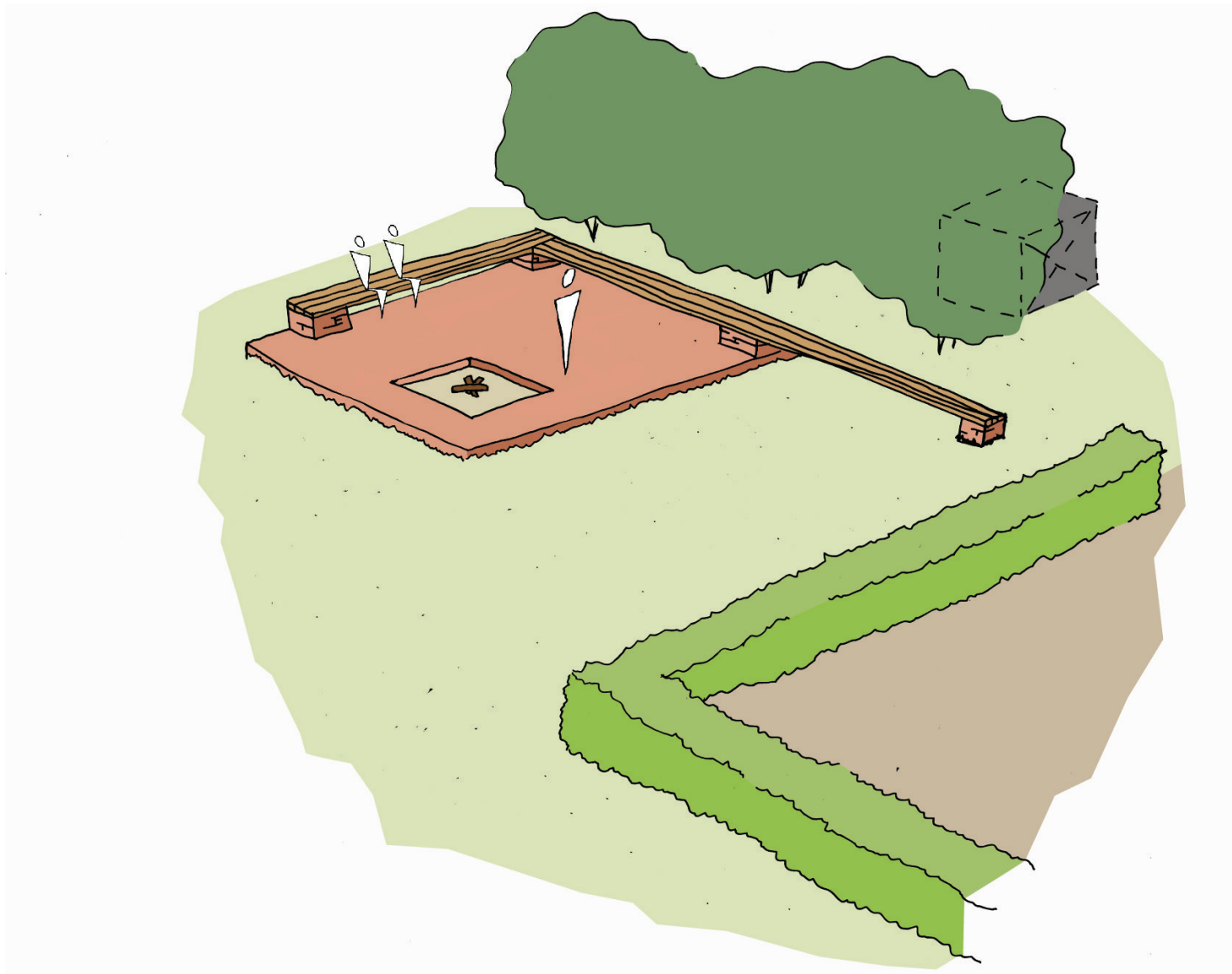
Rode straatbaksteen voor gebruik in metselwerk en bestrating
- Dikformaat Paviona (Wienerbeger)

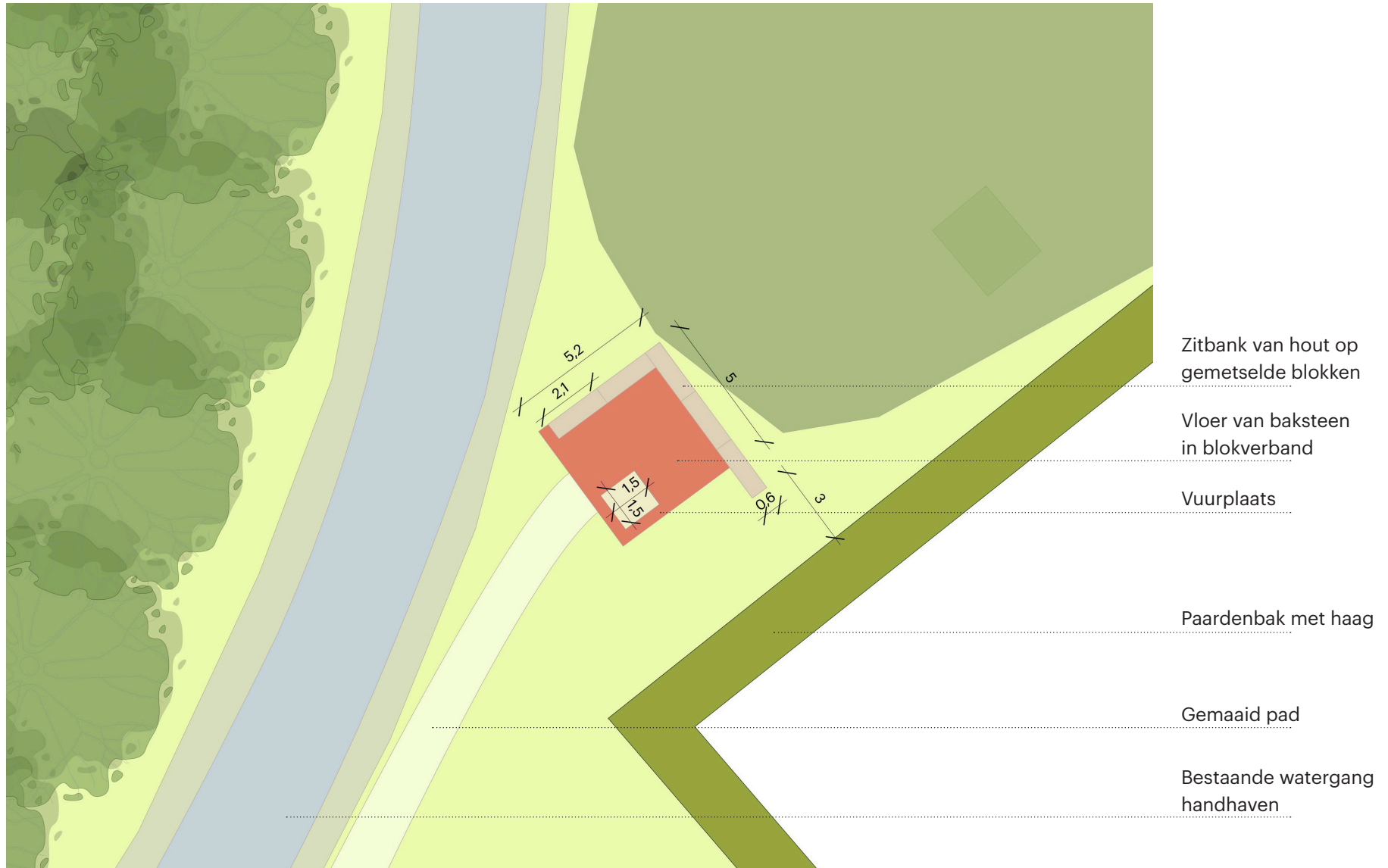
Reeds gerealiseerde buurtvuurplek

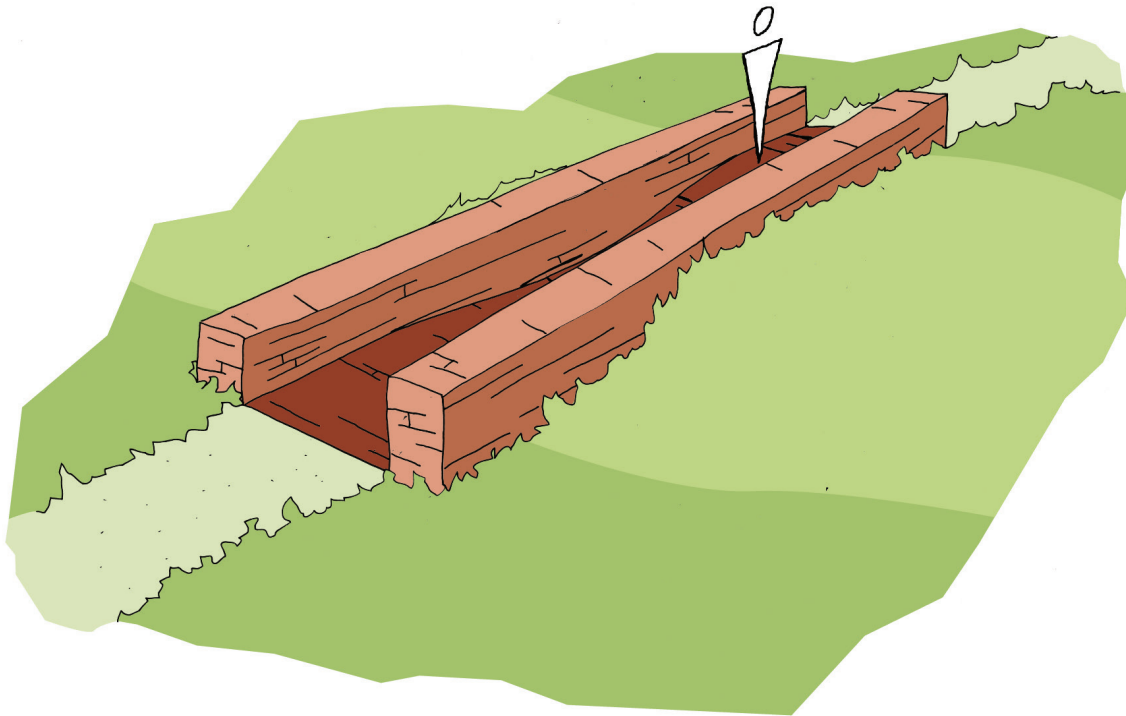
Impressie verblijfsplek in het bos met referentie naar het tichelwerk

Impressie buurtvuurplek met referentie naar het tichelwerk

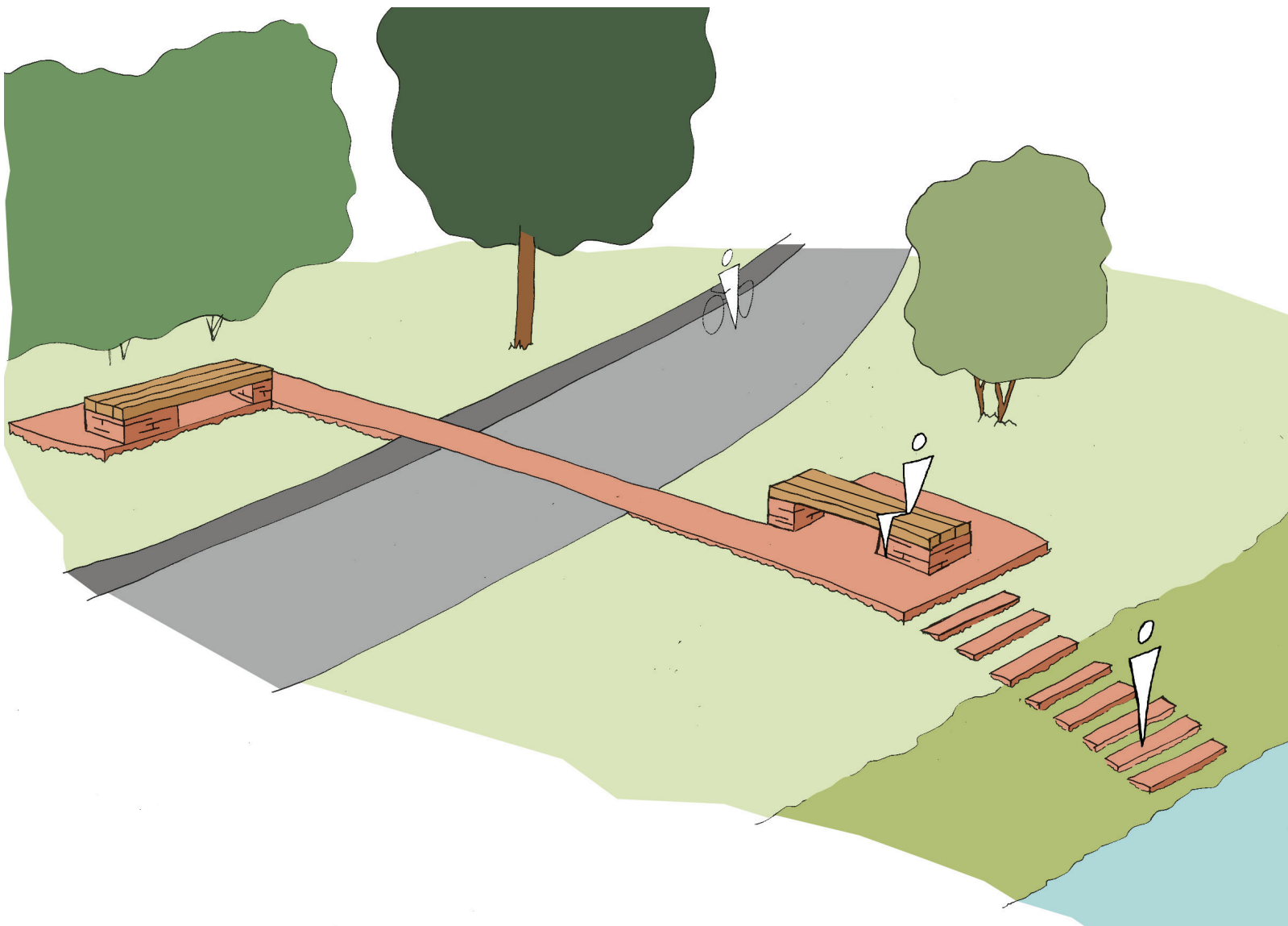
Maatvoering buurtvuurplek

Impressie oeverwal met referentie naar het tichelwerk.
Het pad loopt in het midden naar beneden, terwijl het maaiveld eromheen oploopt.

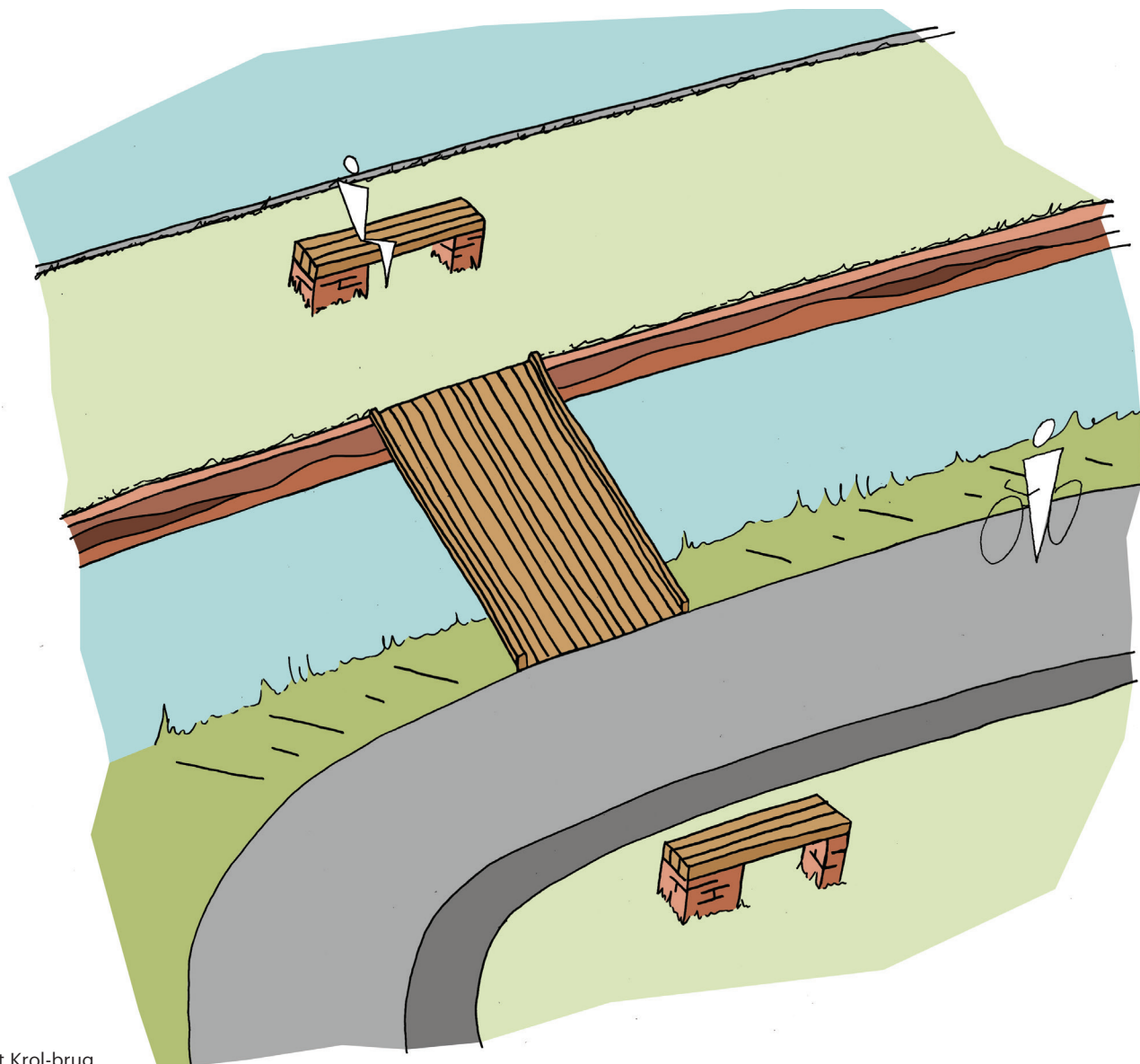
Maatvoering oeverwal

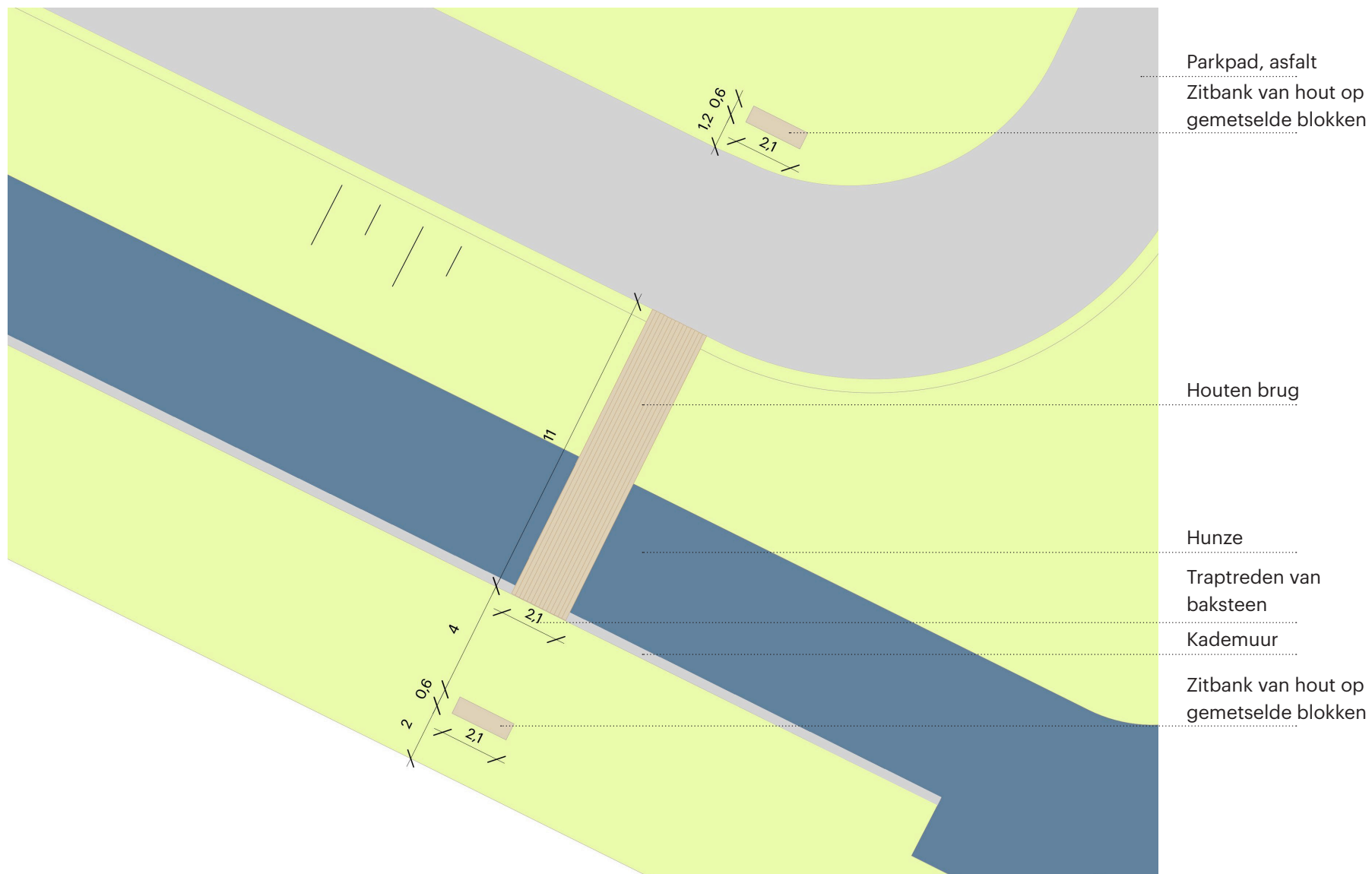
Impressie verblijfsplek aan de Hunze met referentie naar het tichelwerk

Maatvoering verblijfsplek aan de Hunze

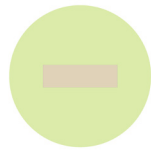

Impressie verblijfsplek Gerrit Krol-brug

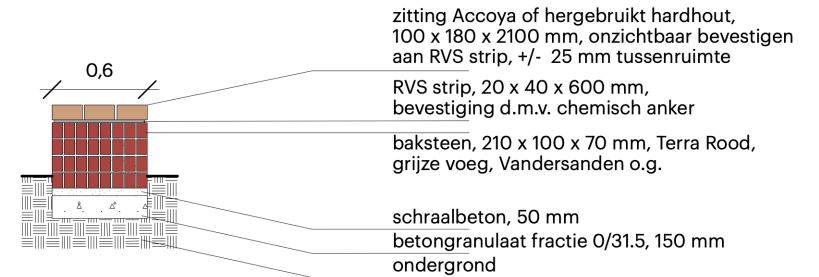
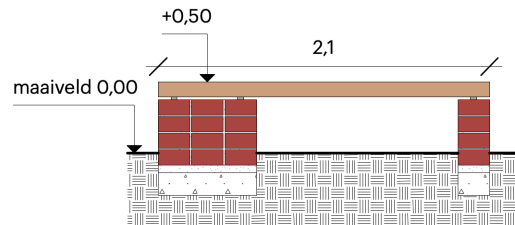

Maatvoering verblijfsplek Gerrit Krol-brug

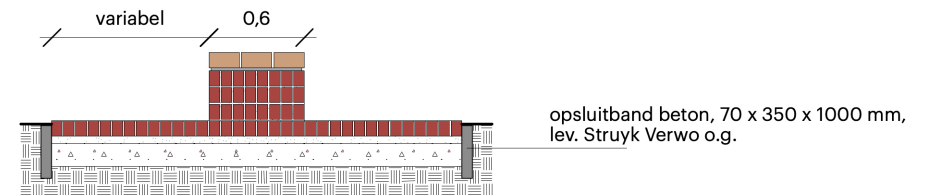
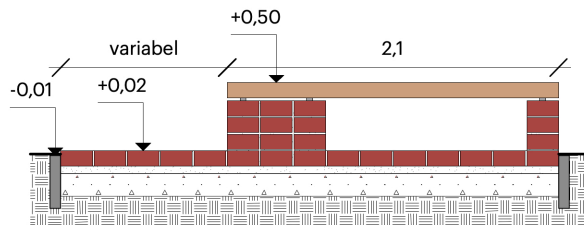
Principes banken

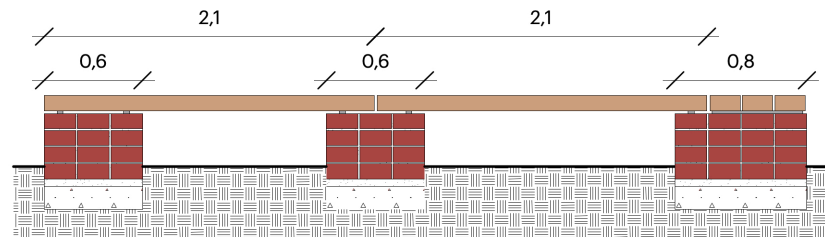
Enkele bank in gras

Enkele bank in verharding

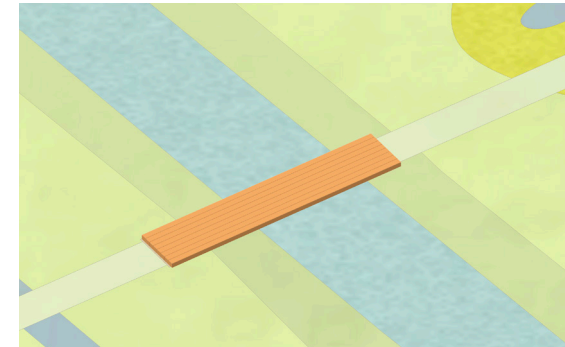

Gecombineerde bank

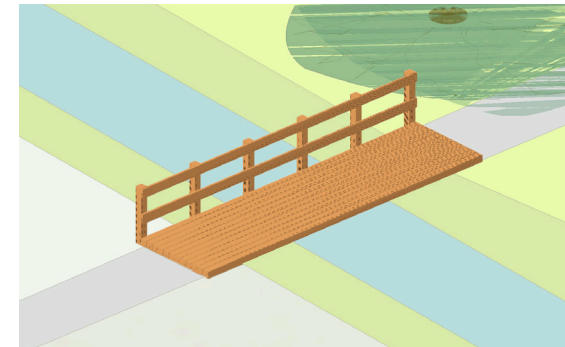

Principes banken (1:50).

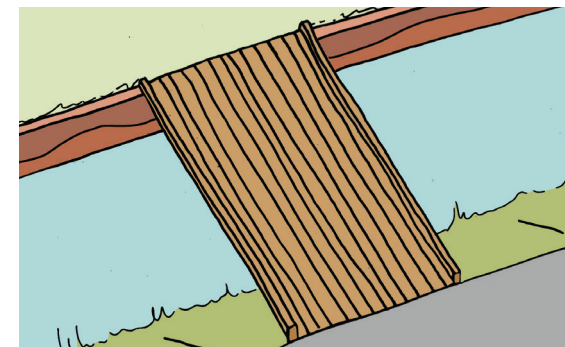
Bruggen

Brug zonder leuning

Brug met leuning

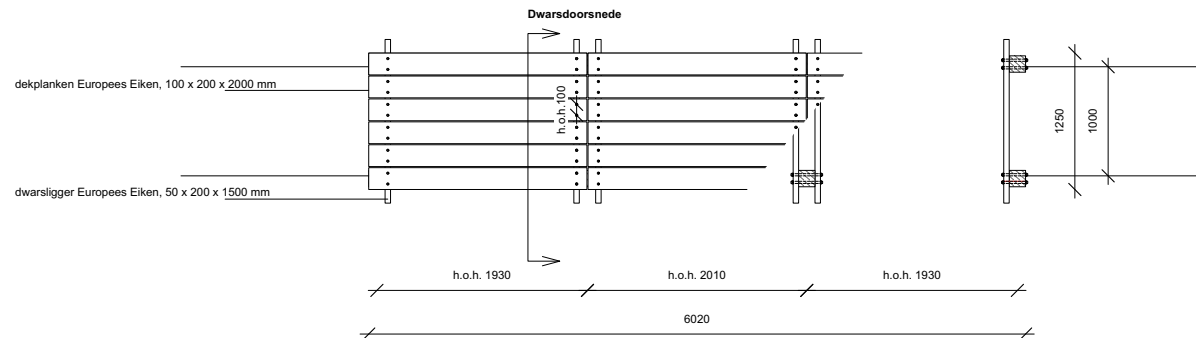
Brede brug zonder leuning (in project GKB)

Detailuitwerking bruggen

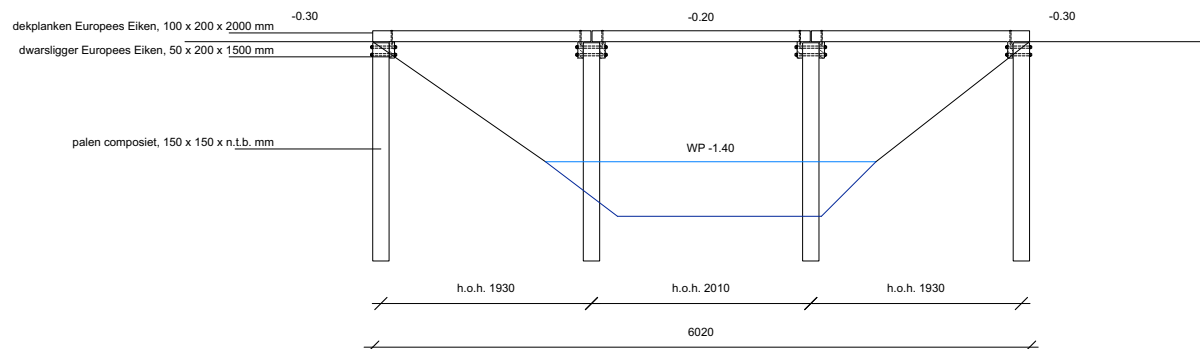
Uitwerking loopbrug zonder leuning - 1

Tekening niet geschikt voor uitvoering, nog te controleren door constructeur.
Hoogtepeilen in m t.o.v. NAP
Maten in mm

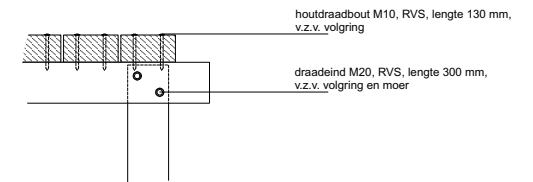
Bovenaanzicht 1:50

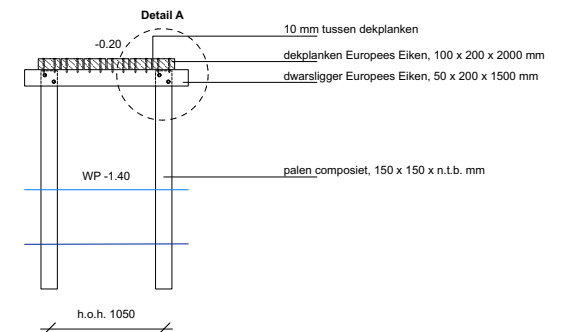
Zij-aanzicht 1:50

Detail A 1:20

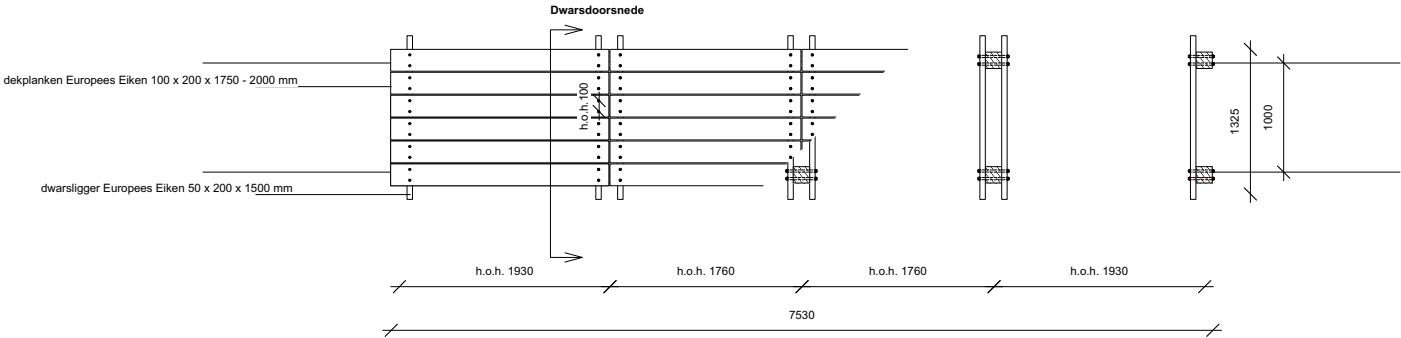
Dwarsdoorsnede 1:50

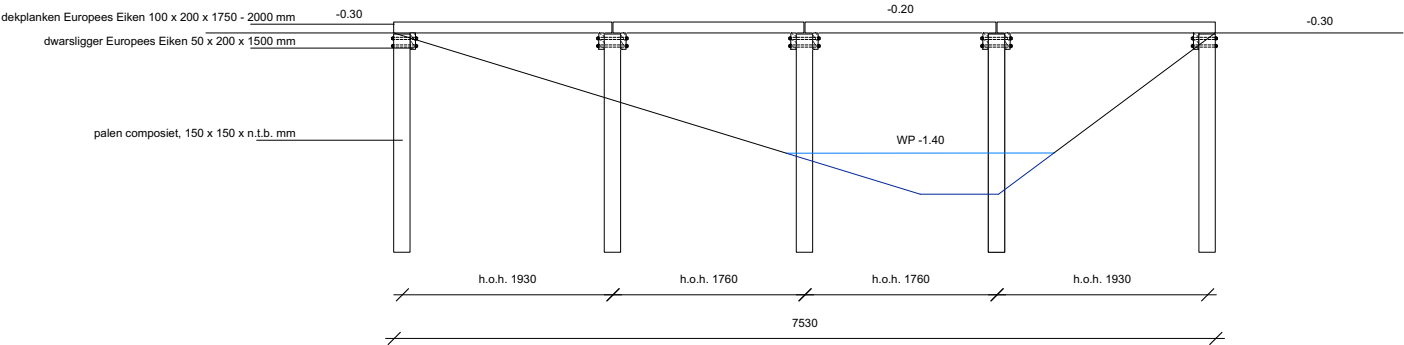
Uitwerking loopbrug zonder leuning - 2

Tekening niet geschikt voor uitvoering, nog te controleren door constructeur.
Hoogtepeilen in m t.o.v. NAP
Maten in mm

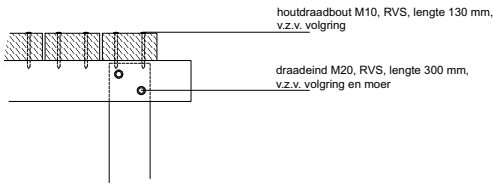
Bovenaanzicht 1:50

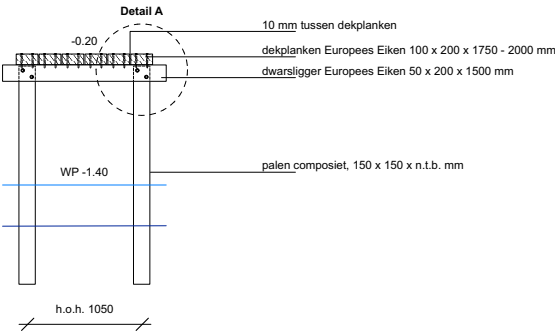
Zij-aanzicht 1:50

Detail A 1:20

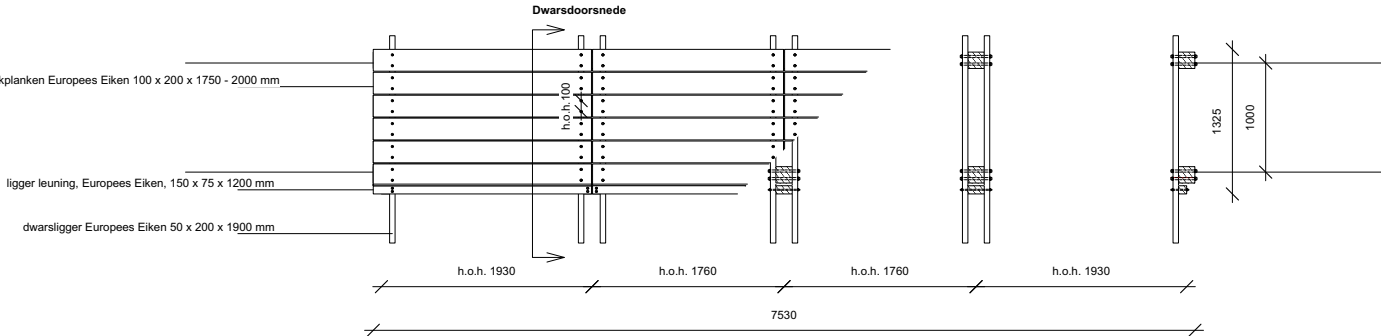
Dwarsdoorsnede 1:50

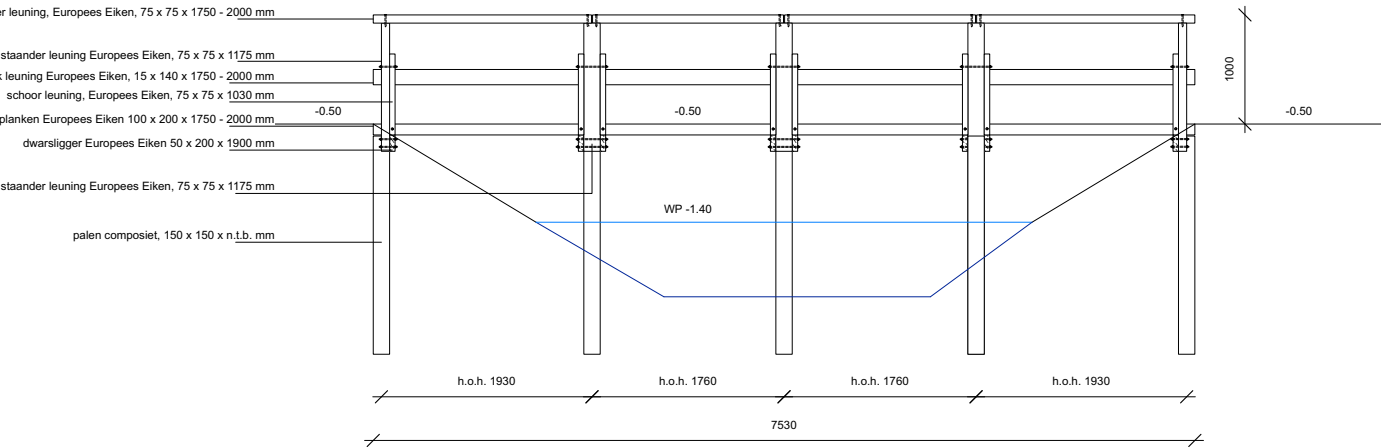
Uitwerking loopbrug met leuning

Tekening niet geschikt voor uitvoering, nog te controleren door constructeur.
Hoogtepeilen in m t.o.v. NAP
Maten in mm

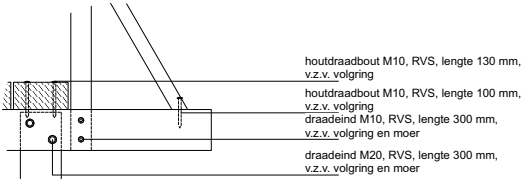
Bovenaanzicht 1:50

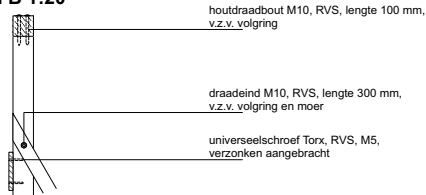
Zij-aanzicht 1:50

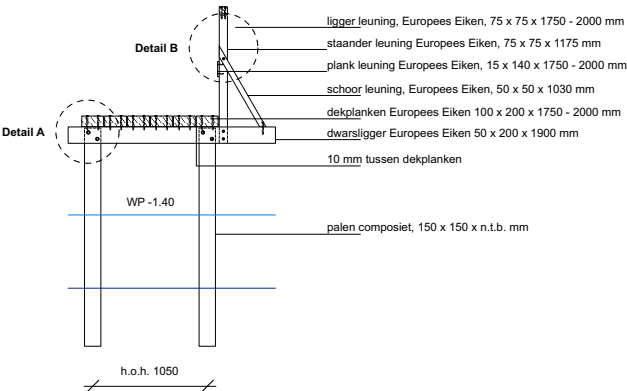
Detail A 1:20

Detail B 1:20

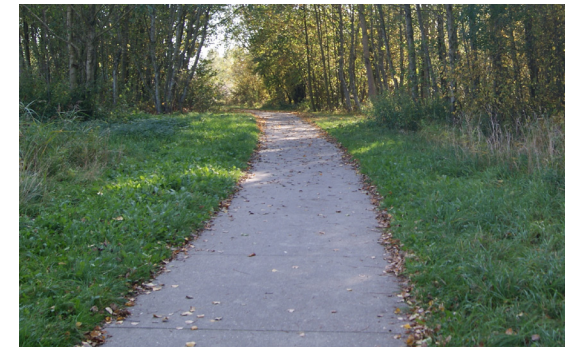
Dwarsdoorsnede 1:50

Materialisering paden

— Bestaand fietspad asfalt verbreden, met nieuwe markering voor voetgangers (nader uit te werken in DO)

— Voetpad van in het werk gestort geopolymeerbeton (lichtgrijs)

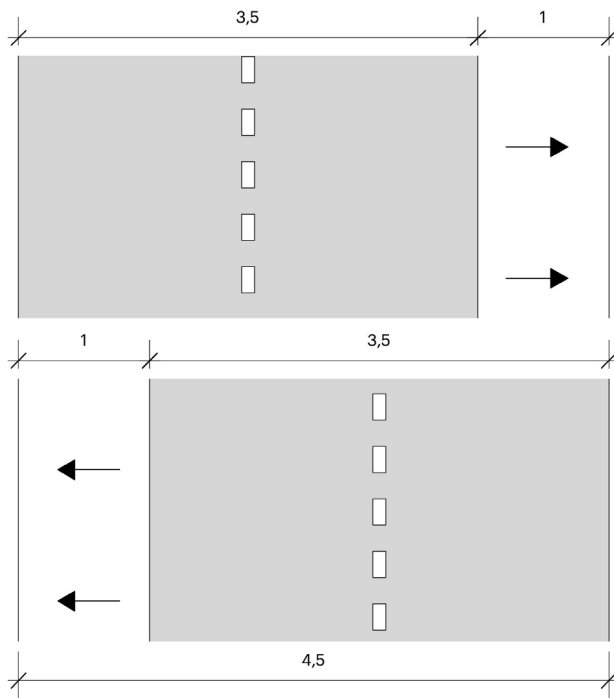

— Onverhard pad (maaipad, opgehoogd met zand)

Principe fietspad

Huidige situatie:

Er is nu te weinig ruimte voor de voetganger. Daarom wordt het fietspad verbreed naar 4,5 m. Welke zijde is afhankelijk van de beschikbare ruimte bij bestaande bomen. Soms wordt het pad aan de linkerzijde verbreed en soms aan de rechterzijde. In het DO wordt dit nader uitgewerkt.

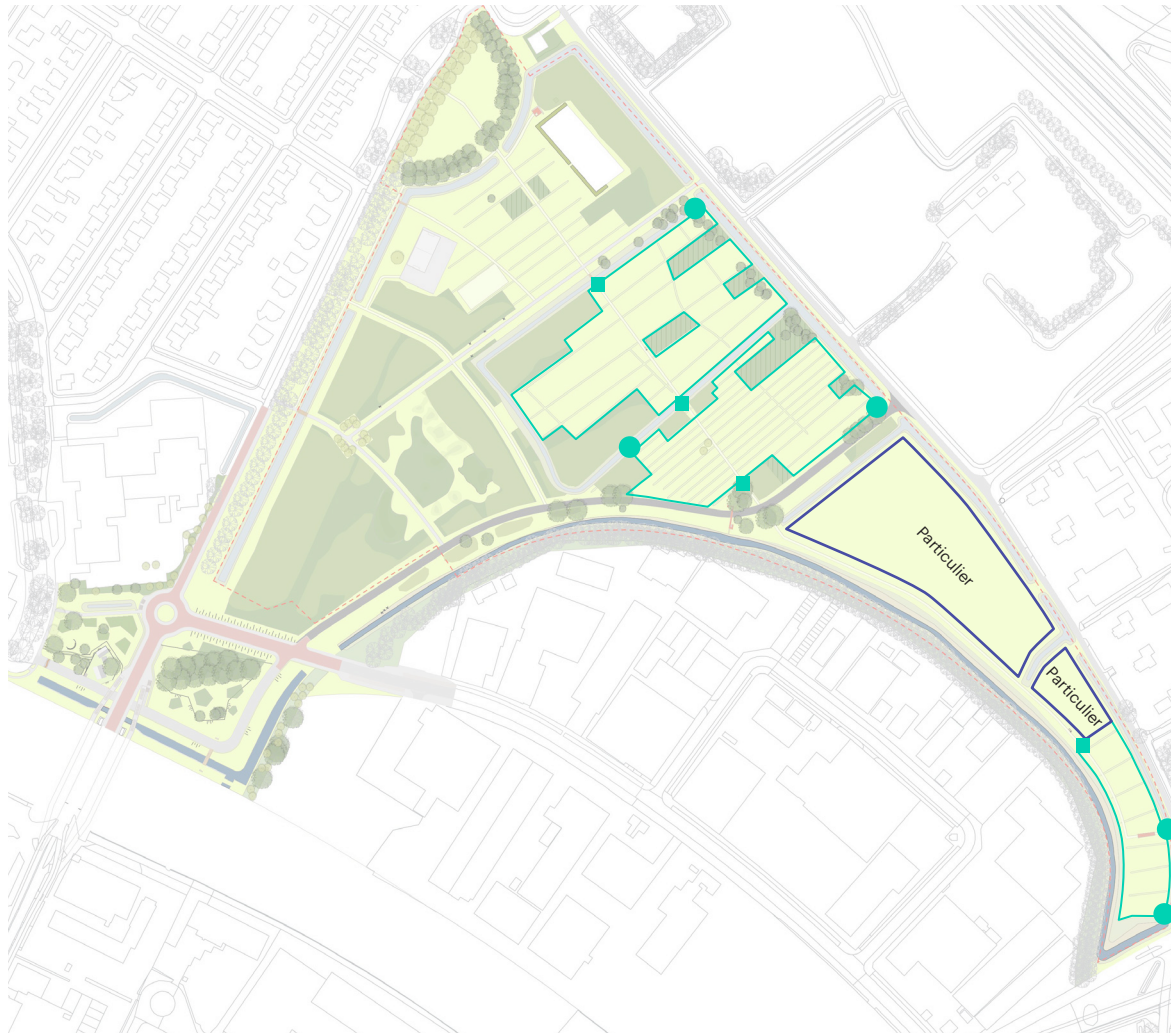
Gewenst beeld:

Het parkpad is de hoofdroute door het park en heeft een totale breedte van 4,5 m breed. De voetgangerszone met een breedte van 1 m wordt aangeduid met een markering van de Hunzeloop en blijft het hele tracé aan de noordwestzijde. Deze markering wordt in het DO nader uitgewerkt.

Afrastering en toegangen weiland

Aandachtspunt voor afrastering: passeerbaarheid wilde zoogdieren

● Toegangshek in stijl van Het Groninger Landschap

Letter H van Hunze naar voorbeeld van waterschap

□ Afrastering van paal en draad

■ Houten klaphek op wandelroute

Sport en spel

— Bestaand multifunctioneel veld behouden

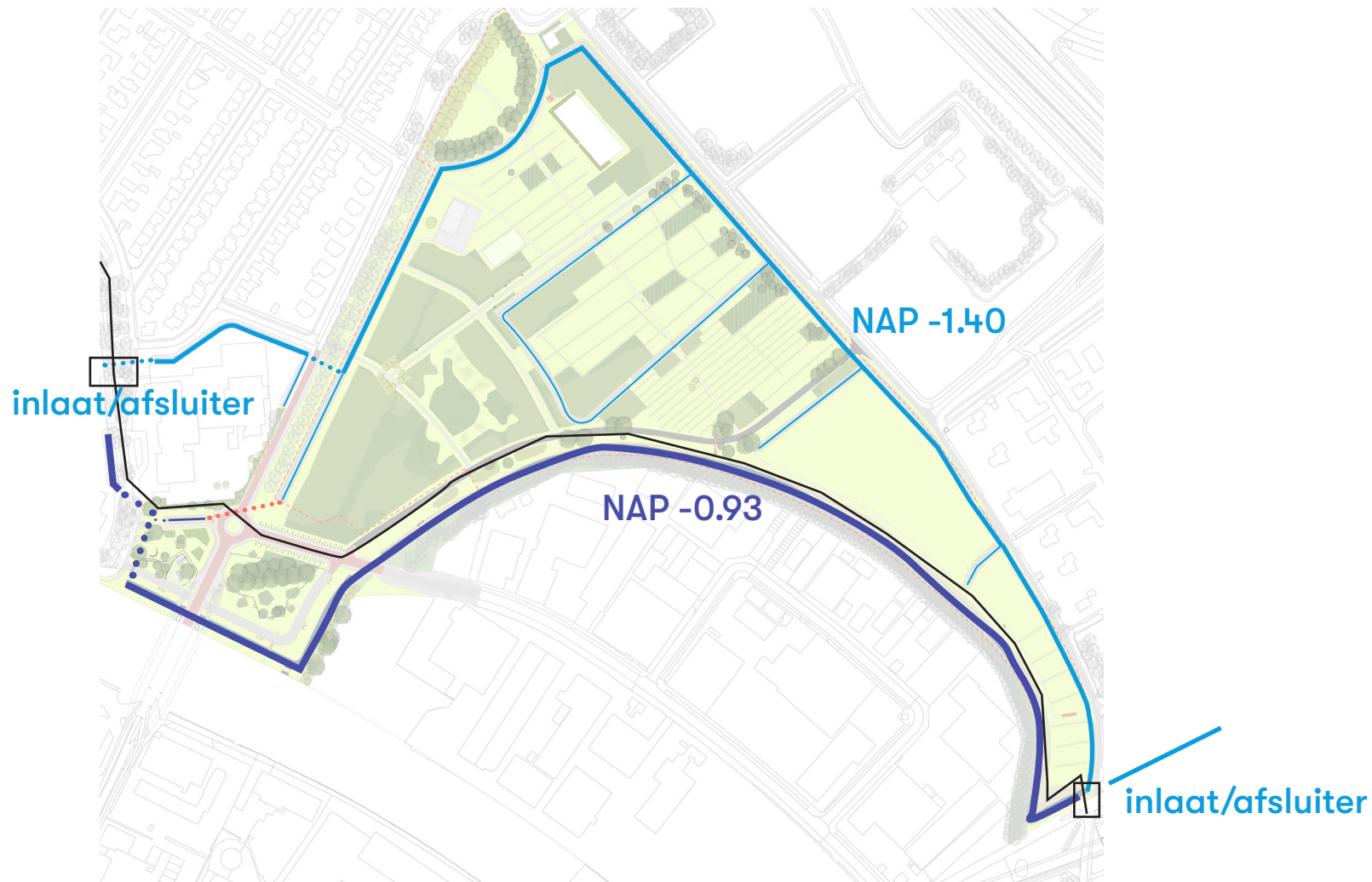

— Klimparcours langs de bomen. In het DO wordt een voorstel gedaan wat voldoet aan het attractiebesluit.

— Trapveld maaien (+/- 15 x 30 m)

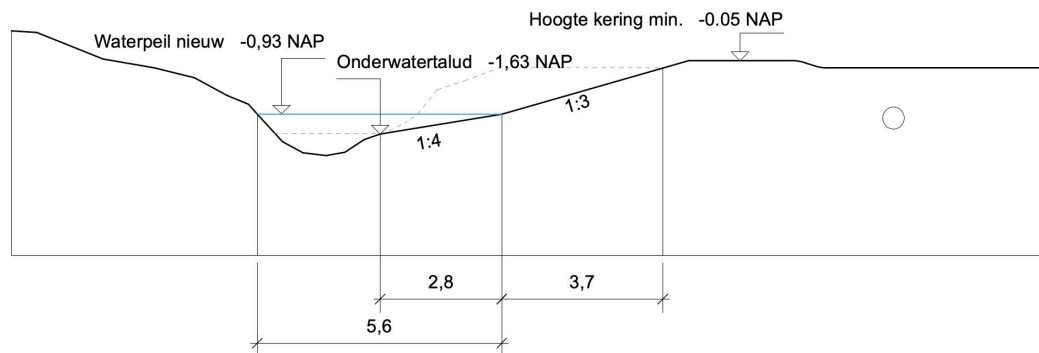
— Paardenbak behouden

Watersysteem

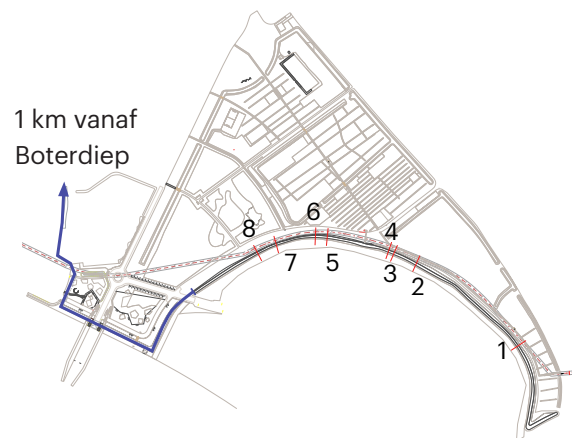

..... De sloot ten zuiden van het Wessel Gansfortcollege wordt middels een duiker verbonden met de Hunze, richting het westen. Het peil van de sloot is namelijk al vergelijkbaar met het toekomstige peil van de Hunze. De huidige verbinding richting het oosten wordt afgesloten.

Profielen Hunzeloop

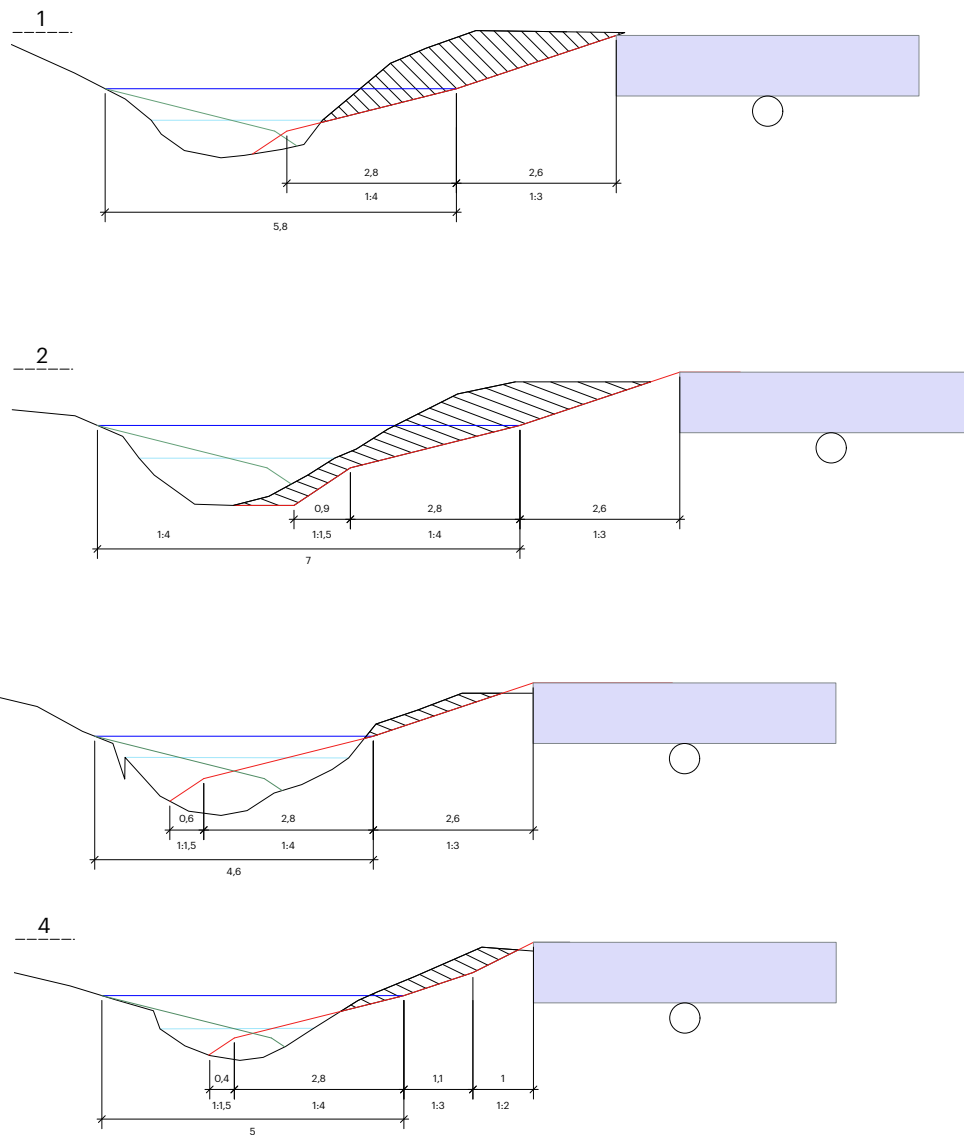

Principeprofiel Hunze - KRW

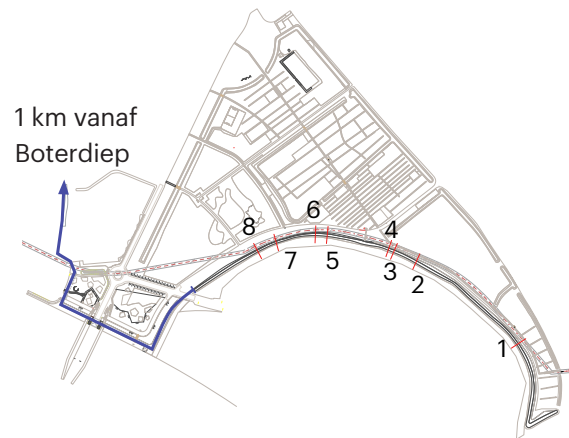

Legenda

- bestaande ingemeten oeverlijnen
- oud waterpeil plm -1,40 NAP
- ▨ af te graven grond
- veiligheidszone hogedruk gasleiding: 5 m breed, min. 1 m dekking
- nieuw waterpeil: -0,93 NAP
- nieuwe oeverlijnen noordzijde
- nieuwe oeverlijnen zuidzijde (optioneel)

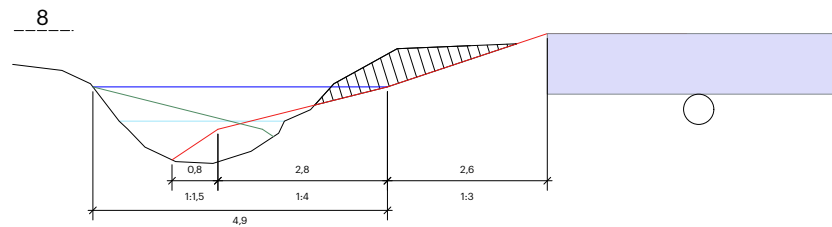
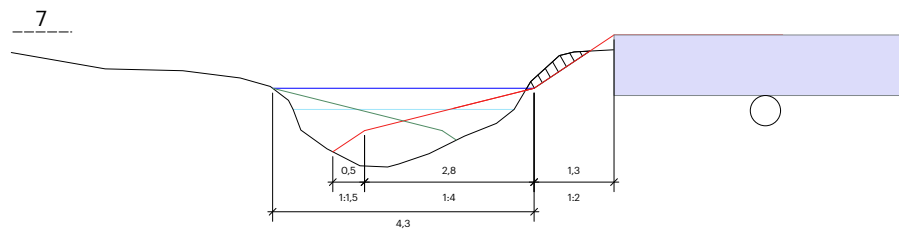
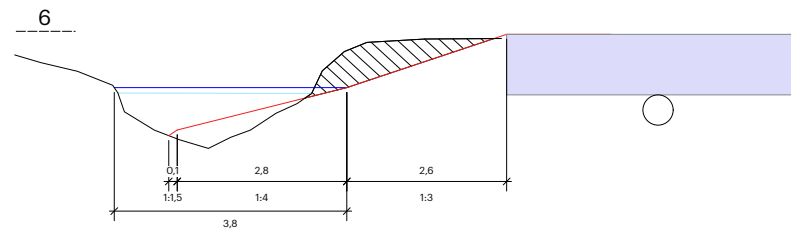
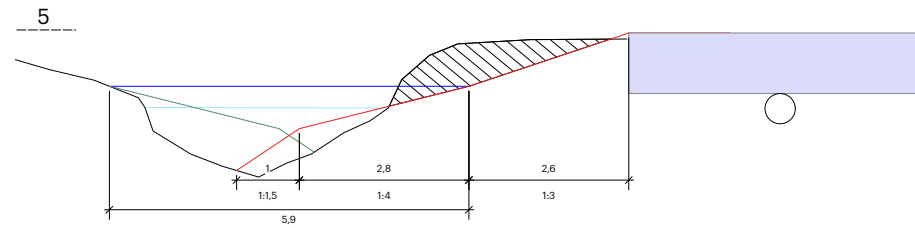

NB: Definitieve vormgeving oevers te bepalen in overleg met waterschap.

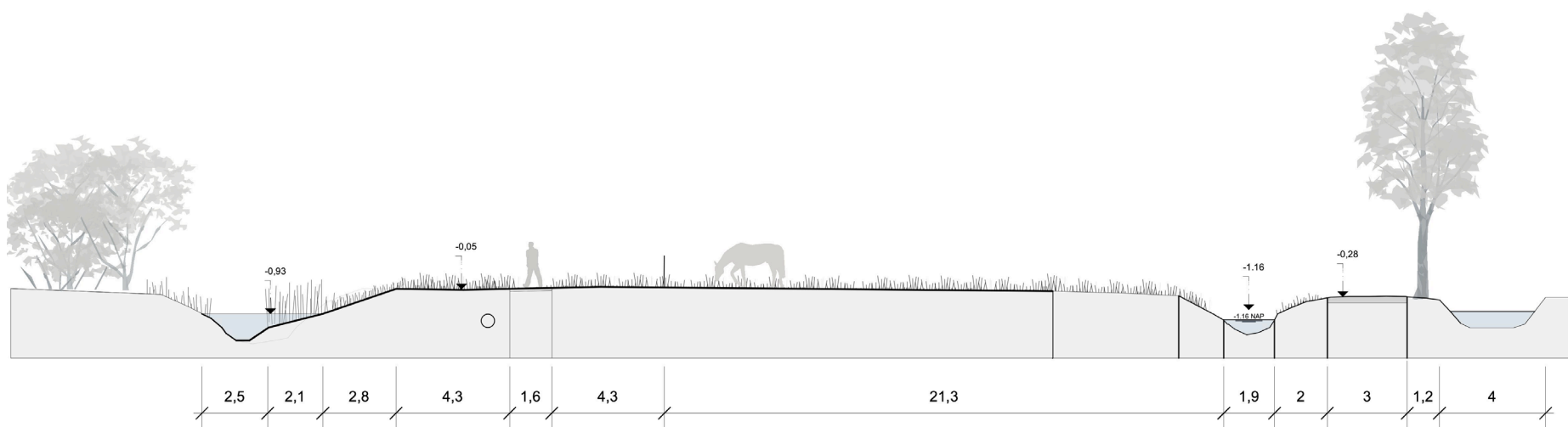

Legenda

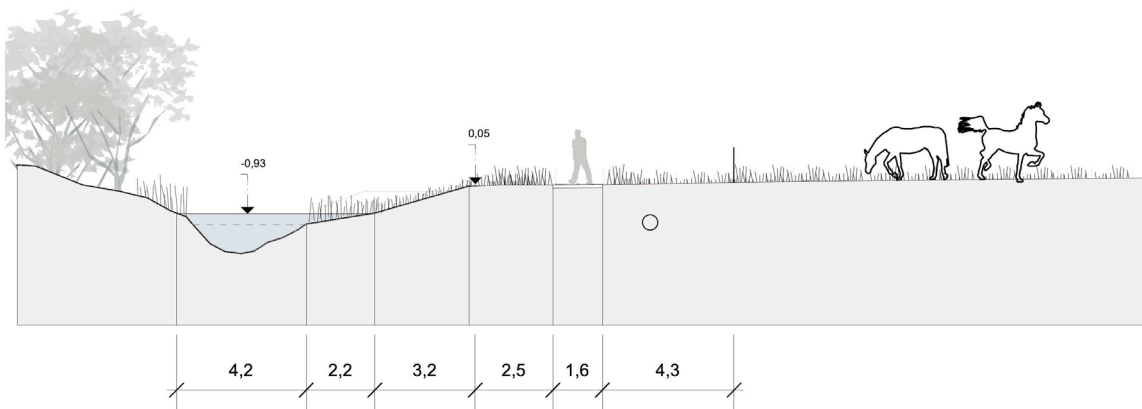
- bestaande ingemeten oeverlijnen
- oud waterpeil plm -1,40 NAP
- af te graven grond
- veiligheidszone hogedruk gasleiding: 5 m breed, min. 1 m dekking
- nieuw waterpeil: -0,93 NAP
- nieuwe oeverlijnen noordzijde
- nieuwe oeverlijnen zuidzijde (optioneel)

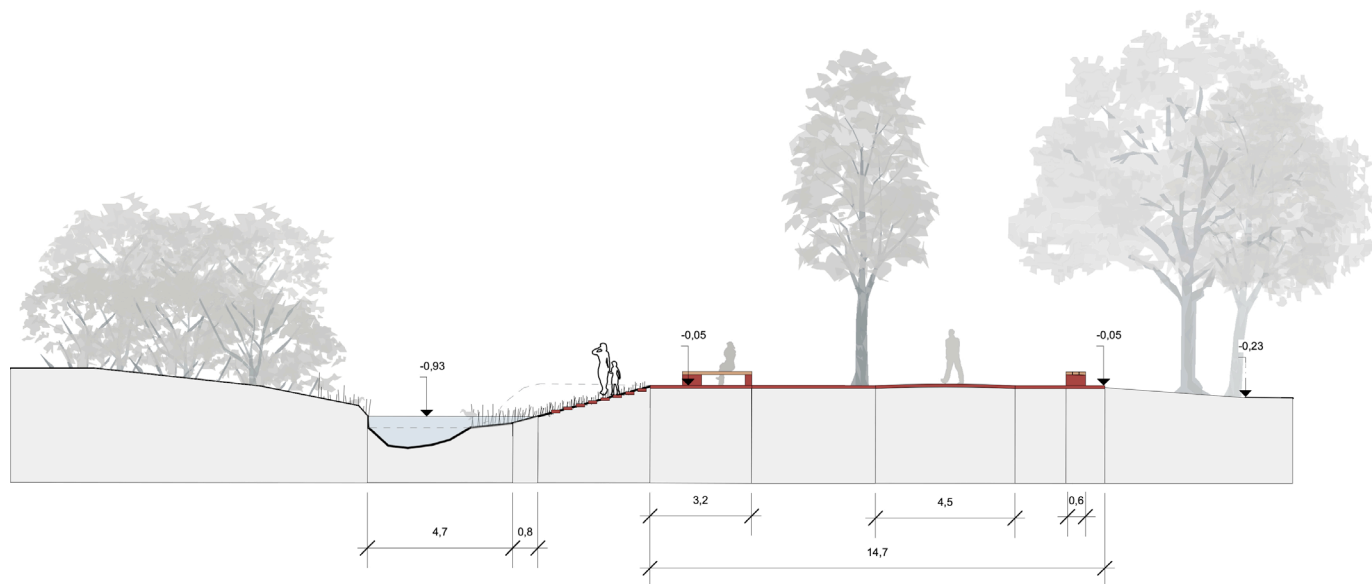
NB: Definitieve vormgeving oevers te bepalen in overleg met waterschap

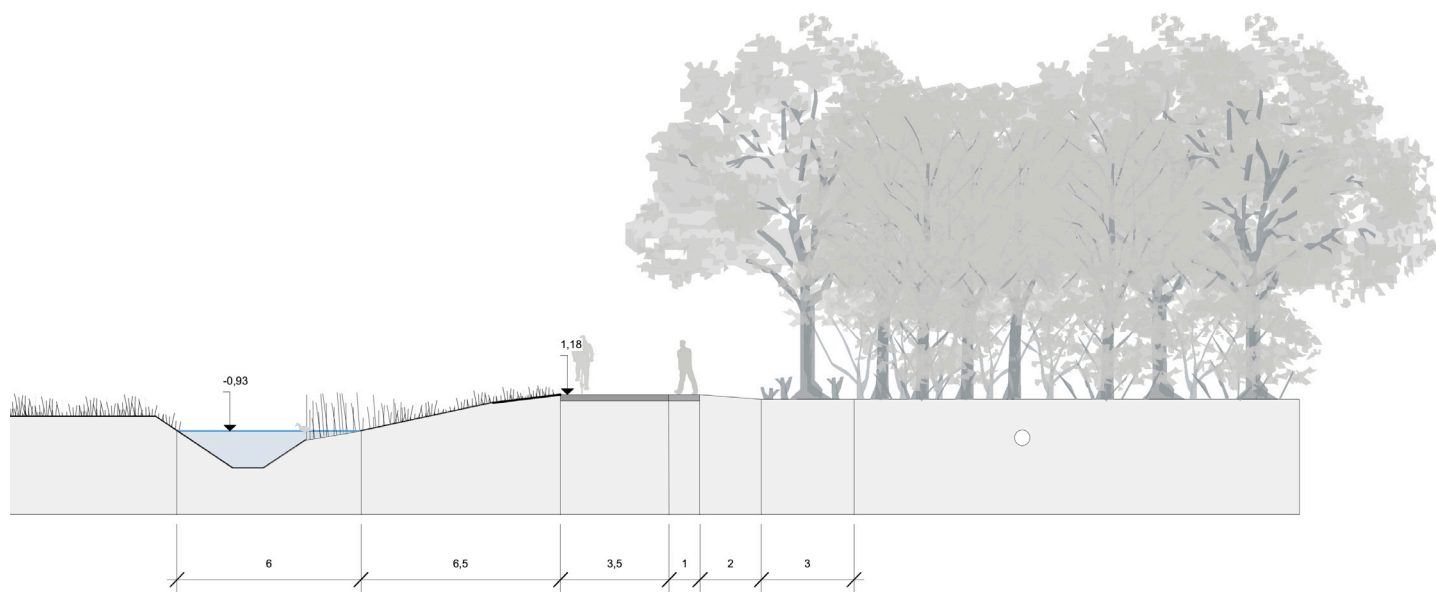
Profiel Hunze - Pop Dijkemaweg

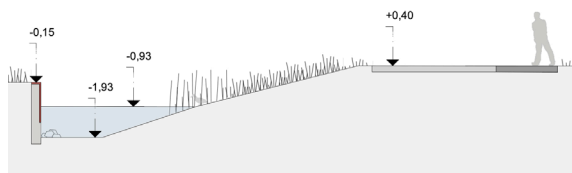
Principeprofiel Hunze - langs paardenweide

Profiel Hunze - zitplek

Principeprofiel Hunze - langs parkpad en bos

Principeprofiel Hunze - langs keerwand en parkpad

Groenbalans

	aantallen
Totaal te verwijderen ingemeten bomen	9 stuks
Totaal aan te planten nieuwe bomen (min. maat 20-25)	60 stuks
Onderhoud bosplantsoen, dus geen kap (langs paden)	2.400 m ²
Totaal te verwijderen bosplantsoen	3.400 m ²
Totaal nieuw bosplantsoen, waarvan	10.300 m ²
aan te planten bosplantsoen: 9.500 m ²	
spontane ontwikkeling bosplantsoen: 800 m ²	
POSITIEVE GROENBALANS	+6.900 m ² bosplantsoen* +51 bomen

* uitgaande van 1 op 1 vervanging van het bosplantsoen. De precieze compensatieopgave moet middels een Bomeneffectanalyse bekend worden.

Legenda

- Berekend gebied LAOS
- Te plegen onderhoud bosplantsoen
- Te verwijderen bosplantsoen
- +

+

+

+

 Te verwijderen ingemeten bomen
- Te behouden ingemeten bomen
- Aan te planten bomen
- Te behouden bosplantsoen
- Aan te planten bosplantsoen
- Spontane bosontwikkeling

Vegetatietypen

ALGEMENE UITGANGSPUNTEN

- Zo hoog mogelijke ecologische waarde.
- Waar mogelijk behoud bestaand(e) bos/bomen.
- (Zoveel mogelijk) gebruik van autochtoon inheems materiaal bij nieuwe aanplant.
- Waar mogelijk toepassing van integrale beplantingsmethode (o.a. grotere en verschillende plantmaten, minder aantallen dan traditionele aanplant van bosplantsoen). Op deze manier zal het gewenste beeld in het nieuwe bos sneller zal ontstaan, het bos is opener (parkbos), bomen hebben genoeg ruimte om te groeien en er zal meer diversiteit in leeftijd zijn.
- Geleidelijke en gevarieerde overgangen tussen de verschillende vegetatietypen: gemaaid gras – bloemrijk grasland en bloemrijke oevers – gevarieerde heesterranden – gevarieerd bos.
- Te kappen bomen/heesters gebruiken voor takkenrillen/liggende stammen in het bos.
- Ecologisch beheer, dynamische ontwikkeling.
- Graag omschrijven we de maatregelen voor aanplant en beheer op een manier die aansluit bij de manier van werken. Bijvoorbeeld door het beheerdocument op te stellen in afstemming met de beheerder.
- Indien mogelijk samen met buurtbewoners nieuwe aanplant organiseren voor bewustwording en eigenaarschap.

GEWENSTE VEGETATIETYPEN

1. Kruidenrijk grasland
2. Bloemrijke oevervegetatie en kikkerpoelen
3. Kleine heestersgroepen langs het parkpad
4. Spontane bosontwikkeling
5. Solitaire struweelbosjes
6. Aanplant bos
7. Continuering bomenlaan (Heerdenpad)

1. Kruidenrijk grasland

- Grasland met maipaden en met veel gradaties nat/droger door behoud oude greppels (microreliëf).
- Bestaande grasvegetatie behouden.
- Beheer door **of** 1 á 2 keer per jaar en maaien en afvoeren (indien door gemeente) **of** 1 á 2 keer per jaar begrazing van schapen (indien door Het Groninger Landschap).

2. Bloemrijke oevervegetatie en kikkerpoelen

- Mogelijke soorten: Grote kattenstaart, Moerasspirea, Pinksterbloem, Gele lis etc.
- Nieuwe oevers inzaaien.
- Pleksgewijs riet laten ontstaan, geen aanplant.
- 1 keer per jaar maaien en afvoeren.

3. Kleine heestersgroepen langs het parkpad

- Een deel van de bestaande heestergroepen onder bomen behouden.
- Gewenst beeld: Creëren van doorzichten langs Hunze.
- Eerste keer volledig afzetten van de heesters, daarna is het beheer afhankelijk van hoe het zich ontwikkelt en of het gewenste beeld nog in stand blijft.

4. Spontane bosontwikkeling

- Op hogere delen van voormalige mountainbike-baan.
- Geen aanplant, geen beheer, wel afplaggen graszode.
- Van ruigte, naar pioniersbos, naar volwassen bos.
- Te verwachten boomsoorten: Acer, Betula, Populus, Salix, Ulmus minor, in later stadium Quercus robur.

5. Solitaire struweelbosjes

- Geen boomvorming
- Mogelijke soorten: *Amelanchier lamarckii*, *Corylus avellana*, *Crataegus monogyna*, *Frangula alnus*, *Prunus spinosa*, *Salix aurita*.

6. Bos

- Beoogd beeld: licht en open, geen rechte rijen, rijke kruidenlaag, diversiteit in soorten en leeftijd.
- Snelle ontwikkeling van volwassen karakter door een n.t.b. percentage snelgroeiende soorten, echter wel in combinatie met trager groeiende soorten voor een duurzamer bos.
- Mogelijke soorten voor struweel: *Acer campestre*, *Cornus sanguinea*, *Corylus avellana*, *Crataegus monogyna*, *Frangula alnus*, *Ligustrum vulgare*, *Prunus spinosa*, *Ribes rubrum*, *Rosa canina*, *Sambucus nigra*.
- Mogelijke soort voor toekomstbomen: *Acer pseudoplatanus*, *Alnus glutinosa*, *Fraxinus excelsior*, *Carpinus betulus*, *Malus sylvestris*, *Quercus robur*, *Salix alba*, *Sorbus aucuparia*, *Tilia cordata*, *Ulmus minor*/*Ulmus laevis*.
- Nieuwe aanplant ten minste 4 m van paden om beheer te beperken.
- Takkenrillen ten minste 4 m van paden, max. 1 m hoog en altijd haaks op de richting van het pad.

7. Continuering bomenlaan (Heerdenpad)

- Huidige laan, bestaande uit voornamelijk *Aesculus hippocastanum*, aanvullen met andere soorten voor omvorming naar biodiverse bomenlaan.
- Deel verplaatsen net geplante bomen.
- Aanplanten met verschillende en n.t.b. soorten van de 1e grootte met vergelijkbare kroonvorm.

1. Kruidenrijk grasland met maaipaden

1. Periodiek beheer grasland door begrazing

2. Bloemrijke oevers

2. Kikkerpoel

3. Heestergroepen langs het parkpad

4. Spontane bosontwikkeling

5. Solitaire struweelbosjes

6a. Rijke struweelranden

6b. Gevariëerd bos met dood hout

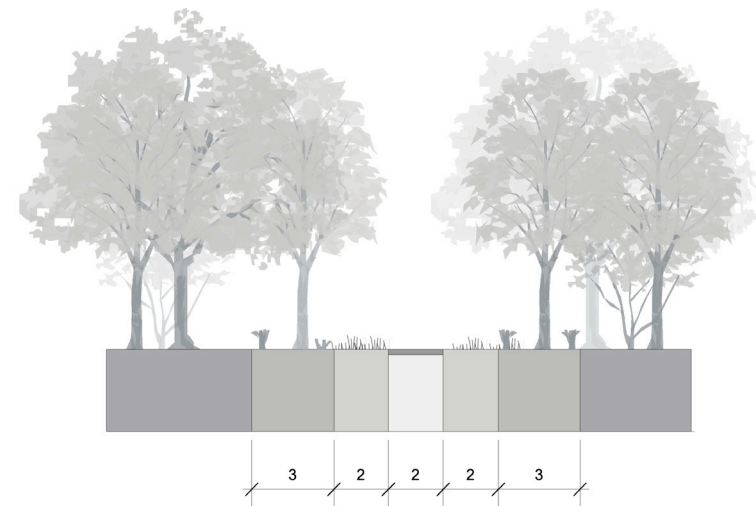

6. Takkenril in het bos

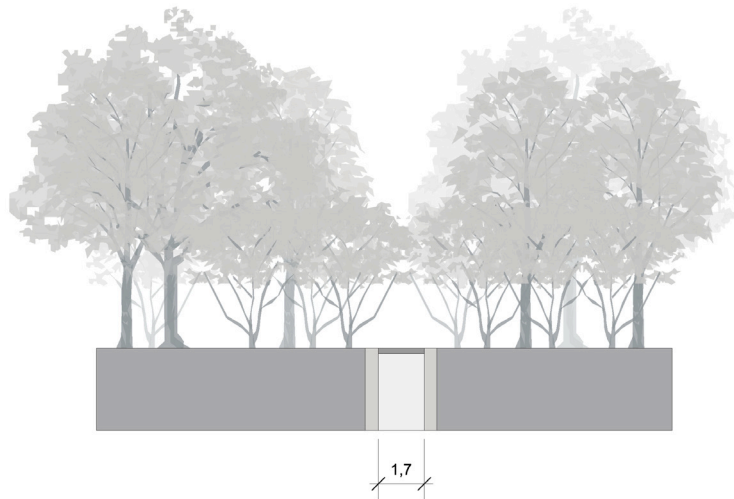

7. Continuering bomenlaan langs Heerdenpad

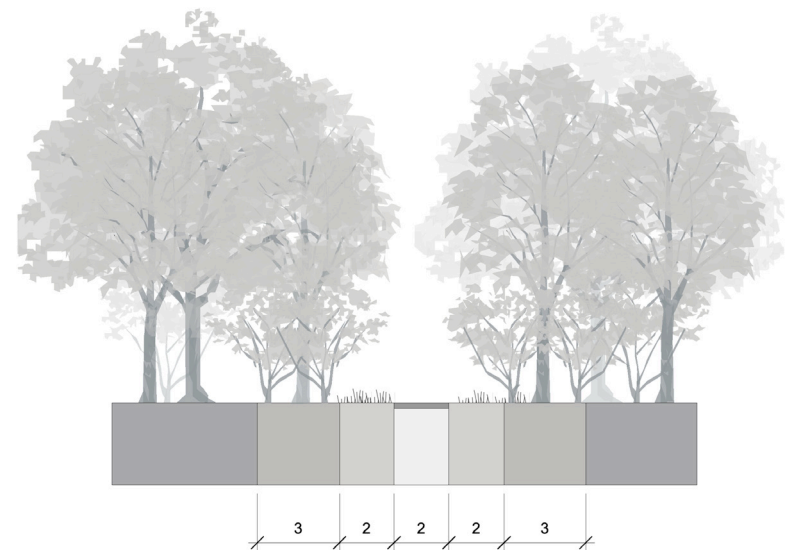
Beheer bosranden langs paden

Binnen 2 meter vanaf pad kap, binnen 5 meter vanaf pad afzetten heesters

Huidige situatie

Situatie na 5 jaar